1893 - 1963

70-ий РІК ВИДАННЯ І СЛУЖБИ СВОЄМУ НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
"SVOBODA", 81-83 GRAND ST.
JERSEY CITY 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXX. Ч. 127. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ВІВТОРОК, 9-го ЛИПНЯ (JULY) 1963 15 ЦЕНТІВ — 15 CENTS TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 127. VOL. LXX.

ЮНІЇ ЗАЛІЗНИЧНИКІВ ВІДКИНУЛИ УРЯДОВИЙ ПЛЯН ДЛЯ ВІДВЕРНЕННЯ СТРАЙКУ

Секретар праці Віллард Вірц

Вашингтон. — П'ять спілок залізничників, які працюють при оперативних діях залізниць, в неділю 7-го липня відкинули плян секретаря праці Вірца розв'язати спір із власниками залізниць за допомогою третейського суду. Залізничі компанії погодилися були на урядовий плян. Тепер немає жадного способу, щоб не допустити до страйку в четвер 11-го липня о год. 12.01 по півночі. Єдиний Конґрес може діяти в цій справі. Секретар праці Вірц, негайно після заяви залізничників порозумівався телефонічно з президентом Кеннеді, який перебував на вакаціях у Гаянніс Порті, Масс. Вірц відмовився виявити, які є дальші пляни уряду. Він конферуватиме з Президентом в понеділок у Вашинґтоні. Президент обговорюватиме справу страйку на залізницях із конґресовими демократичними провідниками нащотижневій провідниками на щотижневій у вівторок. Виконна частина уряду немає вже засобів до діяння в цій справі згідно із законом про працю на залізницях. Президент може просити Конґрес, щоб ухвалив закон про припинення страйку та щоб подбав про третейський суд, рішення якого були б обов'язуючі для обидвох сторін. Але п'ять спілок залізничників, які об'єднують майже 200 000 робітників, вже тепер заявили, що вони будуть поборювати закон про примусовий третейський суд, який мав би вирішити сам спір між залізничниками та залізницями. Рбітники і досі були проти того, щоб посередники вирішували спір, бо робітничі спілки передбачають, що рішення третейського суду було б в користь власників залізничих компаній. Залізничники рахують на те, що Сенат не схоче ухвалити закону про примусове посередництво. Американська Федерація Праці — Конґрес Індустрійних Організацій мають підтримати своїми впливами залізничників. Дехто в робітничих колах гадає, що Сенат може відкласти акцію на кілька днів після того, як почнеться страйк, а тоді вже під час страйку можна буде дійти до порозуміння. Секретар праці Вірц пропонував вести переговори впродовж 20 днів за допомогою асистента секретаря праці Джеймса Дж. Рейнолдса щоб розв'язати справу 37 000 палячів та встановити число залізничих бригад на поїздах. Самі залізничники предложили плян, щоб могли курсувати особові і підміські поїзди під час страйку. Залізничники мали б обслуговувати ті поїзди, і свою платню віддавати на якусь визнану добродійну ціль. Власники залізниць мали б на цю ж ціль давати усі прибутки з квитків. Спір між п'ятьма спілками залізничників і власниками залізничих компаній йде за те, що залізниці, опираючись на рішення Найвищого Суду ЗДА, плянують вже в четвер, це начить 11-го липня, увести в життя новий реґулямін праці, згідно з яким коло 40 000 залізничників втратили б працю, бо залізничі компанії мають зліквідувати ті всі становища, які є тепер непотрібні, як наприклад становища палячів і т. п. Спілки залізничників повідомили, що вони негайно почнуть страйк, це значить, що вже в четвер по півночі не курсували б залізниці.

Президент відзначив 31 особу Медалею Свободи

Вашингтон. — 4-го липня президент Кеннеді вперше відзначив в Дні 4-го липня більше число осіб Медалею Свободи, найвищим цивільним відзначенням, яке Президент може надати під час миру. Згідно з виконним зарядженням, з лютого цього року це відзначення може дістати та особа, яка „визначно причинилася до поліпшення якости американського життя". Нагороди роздасть особисто президент в Білому Домі на окремому прийнятті у вересні. Медаля Свободи — це давніша Медаля, що її встановлено в 1945-му році і яку надавали за заслуги для „безпеки ЗДА". Досі її дістали 24 особи, а президент Кеннеді надав її був тільки одній особі — Полові Генрі Спаакові з Бельгії. Тепер Президент започаткував надавати Медалю Свободи за різнородні заслуги для „скріплення якости американського життя". Дістали Медалю Свободи американці і чужинці: підсекретар в ОН Ралф Бонч, контр-альто Маріян Андерсон, челіст еспанець — Павльо Казальс, кол. суддя Фелікс Франкфуртер, спортовець Роберт Кіфт, колишній сенатор Герберт Лімен, голова АФК-КІО — Джордж Міні та інші: політики, мистці, журналісти, письменники.

ВЛАДИКА МСТИСЛАВ ВІДВІДАВ „СОЮЗІВКУ", І ОБРАНО МІСЦЕ ДЛЯ ПРАВОСЛАВНОЇ КАПЛИЦІ

ВЕЧІР НАТАЛІЇ АНДРУСІВ И ОКСАНИ ТА ЯРОСЛАВА РУДАКЕВИЧІВ БУВ ЗАВЕРШЕННЯМ РОЗВАГОВИХ ІМПРЕЗ КІНЦЯ МИНУЛОГО ТИЖНЯ НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка, Керґонксон, Н. Й. — Кінець минулого тижня на цій оселі УНСоюзу в Кетскільських горах проходив під знаком відвідин архиєпископа Української Православної Церкво в ЗДА Владики Мстислава, який відвідав Союзівку разом з іншими членами консисторії УПЦ в суботу і в неділю 6 і 7-го липня цього року, і де його вітали члени Головного Уряду УНСоюзу під проводом головного предсідника Йосипа Лисогора та головного радного Івана Одежинського. Архиєпископ Мстислав взяв участь у Службі Божій, що її відправив в його присутності у тимчасовій православній каплиці на Союзівці секретар Консисторії УПЦ в ЗДА о. протоєрей Богдан Железківський в сослуженні протодіякона Миколи Рибачука. Проповідь до вірних під час цієї Служби Божої виголосив Владика Мстислав. Службу Божу для українців католиків у неділю відправив в українській католицькій каплиці душпастир Союзівки о. Любомир Гузар. Під час своїх відвідин Владика Мстислав разом із своїми священиками і гол. предсідником УНС обрав місце під запроєктовану для збудування українську православну каплицю на Союзівці, як також узяв участь в мистецько-розвагових імпрезах, що відбулися з кінцем цього тижня на Союзівці, і які притягнули понад тисячу осіб — постійних гостей і відвідувачів навіть із таких далеких міст, як Шикаґо, Дітройт й із стейту Вашинґтон та з Канади. Атракцією цих розвагових імпрез був суботній вечір з участю відомої співачки сопрано Наталії Андрусів, яка при фортепіяновому супроводі кубанського еміґранта піяніста Ріналдо Формозо відспівала в'язанку пісень українських і чужоземних композиторів, та виступами відомої мистецької пари Ярослава й Оксани Рудакевичів, які монологами і співомовками захоплювали і розвеселювали слухачів, що виповнили вщерть велику концертову залю Веселки. До забав, що відбулися в п'ятницю і в суботу увечері і притягнули сотки молоді і старших, грала оркестра В. Гентиша.

Українки взяли участь у Конференції Міжнародної Жіночої Ради

Вашингтон. — В днях 19-30 червня 1963-го року тут відбулася чергова конференція Міжнародної Ради Жінок, що була ювілейною, бо відзначала 75-річчя існування цієї Ради. Між 558 жінками із 59 країн, що брали участь у цій конференції були й репрезентантки українок Америки і Канади. П-і Олена Лотоцька, голова Союзу Українок Америки та член Американської Жіночої Ради, була делеґаткою на конференції, в якій, крім неї, взяли ще участь: п-і Марія Душник і п-і Анастазія Волкер, обидві із Союзу Українок Америки, п-і Олена Процюк від Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, п-і Катерина Миськів і п-і Олена Гнатишин, які репрезентували Крайову Раду Жінок Канади, та п-і Марія Пилип'юк із Союзу Українок Канади. Під час конференцій, як і під час влаштованих з цієї нагоди багатьох товариських прийнять українки мали нагоди нав'язати численні знайомства із жіночими діячками та обмінятися вістками, думками і поглядами про долю жінок в поодиноких країнах, зокрема інформувати про недолю жінок в Україні. Докладніші інформації про цю важливу конференцію та участь українок у ній подає п-і Марія Душник в друкованому разом з цим числом щоденника англомовному „Українському Тижневику".

Полковник Рибак очолив новостворений Відділ УККА у Вашинґтоні

Вашингтон. — В суботу, 29-го червня ц. р., тут у церковній залі при вулиці Гарвард відбулися основуючі збори столичного відділу Українського Конґресового Комітету. В нарадах взяло участь тів сотні платників національного датку до Народного Фонду УККомітету і в результаті цих нарад такий відділ УККА створено, обравши на його першого голову Василя Рибака, полковника Американської Армії, тепер в резерві. До управи відділу, крім полк. Рибака, були обрані: Степан Скубик — заступник голови; Теодор Царик — секретар; Іван Малиновський, Остап Зенюк, п-і Роза Цьокало, Володимир Масвський, Володимир Задорецький та Ігор Масник — члени. Д-р Михайло Кушнір, Петро Задорецький і проф. Володимир Кульчицький — Контрольна Комісія, а д-р Василь Цьокало та Богдан Скасків — Товариський Суд. Важливість цих нарад підкреслювала участь трьох четирьох членів Екзекутиви УККА: голови проф. Л. Добрянського, секретарів д-ра Матвія Стахова та Ігната Білинського і редактора видань УККА Володимира Душника. Одним із перших завдань новоствореного столичного Відділу УККА буде відповідна підготова і переведення Тижня Поневолених Націй.

● **Монтреальський Відділ Комітету Українців Канади** почав видавати офсетовим способом свій Бюлетень. Перше число появилося з датою травень 1963 і на зміст його склалися статті й повідомлення про діяльність Відділу КУК-у у Монтреалі, що його очолюють проф. О. Кушнір, як голова, і мґр З. Горечий, як ген. секретар.

Бонн розчарований відвідинами де Ґоля

Президент Франції Шарль де Голь під час зустрічі із канцлером Аденауером в столиці Зах. Німеччини — Бонні.

Бонн. — Заступник західньонімецького канцлера Людвіґ Ерґард і міністер закордонних справ Ґерґард Шредер подали до публічного відома, що дводенні наради які відбувалися з кінцем минулого тижня між західньонімецькою і французькою делеґаціями, очолюваними німецьким канцлером Аденауером і французьким президентом де Голем, не дали якогось успіху в питаннях політичної і господарської єдности Европи. Зокрема не досягнуто під час цих нарад порозуміння щодо спільної сільсько - господарської політики в рямцях Европейської Економічної Спільноти. Франція відмовилась від участи в торгівлі сільсько - господарськими продуктами, мотивуючи свою відмову тим, що західньо - німецькі й італійські ціни на сільсько - господарські продукти набагато вищі від французьких і вимагаючи основної редукції тих цін, щоб зрівняти їх із французькими. Обидва міністри підкреслили, що розбіжності проявилися також і в поглядах обох сторін на різні актуальні проблеми европейської політичної і господарської співпраці.

М. ПІДГОРНИЙ ЗВІЛЬНЕНИЙ ВІД ОБОВ'ЯЗКІВ ПЕРШОГО СЕКРЕТАРЯ ЦК КПУ, НА ЙОГО МІСЦЕ ПРИЗНАЧЕНИЙ П. ШЕЛЕСТ

Київ. — Під час пленуму Центрального Комітету Комуністичної партії України, що відбувався тут в днях 1 і 2 липня ц. р., переведено ряд основних змін в складі цієї московської експозитури на Україні. Згідно з повідомленням київської „Радянської України" пленум увільнив від обов'язків першого секретаря ЦК КПУкраїни і члена президії цього ж ЦК Миколу В. Підгорного, нібито у зв'язку із його найменуванням на секретаря ЦК КПСС, і на його місце призначив П. Ю. Шелеста, дотеперішнього секретаря ЦК КПУ і голову бюра цього ж ЦК для керівництва промисловістю і будівництвом. Водночас із цим пленум увільнив від обов'язків другого секретаря ЦК КПУ І. П. Казанця, що його призначено на голову Ради міністрів УССР. Другим секретарем ЦК КПУ і членом його президії призначено М. О. Соболя і крім того секретарем і членом президії ЦК КПУ призначено О. П. Ляшка, затверджуючи його водночас головою ЦК КПУ для керівництва промисловістю і будівництвом. Зміни ці зв'язують із перебуванням Хрущова в Києві і в зв'язку з цим повідомляють, що дотеперішнього прем'єра Української ССР В. Щербицького здеґрадовано до ролі першого секретаря партійного комітету Дніпропетровського індустрійного району. Як подає „Рад. Україна", усі промовці, що виступали під час пленуму, „палко схвалювали політичну діяльність ЦК КПСС голови Ради міністрів СССР тов. М. С. Хрущова по дальшому зміцненню єдности світового комуністичного руху і катеґорично відкидали безпідставні і наклепницькі напади ЦК КПКитаю на нашу партію й інші братні партії".

В Білорусі засуджено до розстрілу три особи за співпрацю з німцями під час війни

Москва. — Згідно із повідомленням часопису „Красная звезда", органу збройних сил, перед військовим трибуналом в Білорусі відбувся судовий процес проти трьох совєтських громадян, обвинувачених у співпраці з окупаційною поліцією і в жорстокостях супроти в'язнів під час другої світової війни. У висліді процесу усіх трьох підсудних засуджено до найвищої міри покарання — розстрілу, не зважаючи на те, що їхні злочини були довершені ще двадцять років тому. Прізвища засуджених до розстрілу — А. Лазаренко, Г. Потапенко й Р. Дворак. Перший із них мав співпрацювати з німецькою таємною поліцією, другий заряджував в'язницею для німців і третій був обвинувачений у співпраці з Лазаренком й у вбиванні дітей. Після поразки німців Лазаренко й Потапенко втекли були на Сибір, де перебували і працювали до часу їх ув'язнення.

ГНАТ ПОВОРОЗНИК НАЙМЕНОВАНИЙ НА КОМАНДИРА ЛИЦАРІВ СВ. ГРИГОРІЯ ВЕЛИКОГО

Торонто, Канада. — Гнат Поворозник, президент міжнародної відомої фірми „Ессекс", що продукує консерви, та один із найбільше заслужених провідних діячів, громадян і меценатів, одержав високе католицьке відзначення, бувши найменованим командиром Лицарів св. Григорія Великого. Це високе відзначення одержав п. Поворозник з рук апостольського делеґата в Канаді, архиєпископа Себастіяна Баджіо, під час бенкету, влаштованого з нагоди врочистого відзначування — 1.100-річчя слов'янських святих Кирила і Методія в суботу, 29-го червня. В імпрезі, крім апостольського делеґата взяли участь усі українські католицькі владики Канади і своїм митрополитом ВПреосвященнішим Кир Максимом Германюком на чолі, як також численні владики римо-католицького обряду та репрезентанти уряду. Імпрезу спонзорували братні словацькі організації, але українці взяли в ній найвидатнішу участь. Майстром церемонії під час багатьох парад в неділю, 30-го червня, був головний контролер УНСоюзу інженер Володимир Коссар. У врочистостях взяв участь головний предсідник УНС п. Йосип Лисогір.

В КИЄВІ ЗУСТРІЧАЄТЬСЯ СПААК ІЗ ХРУЩОВИМ, В МОСКВІ ГОВОРЯТЬ З КОМУНОКИТАЙЦЯМИ

В ОБЛИЧЧІ НЕМИНУЧОГО ОСТАТОЧНОГО РОЗРИВУ З ПЕЙПІНҐОМ ХРУЩОВ МАВ БИ ШУКАТИ ДАЛЬШОГО ЗБЛИЖЕННЯ З ЗАХОДОМ, ЗОКРЕМА ІЗ З'ЄДИНЕНИМИ ДЕРЖАВАМИ АМЕРИКИ

Москва. — В неділю 7 липня сюди прибув міністер закордонних справ Бельгії і колишній секретар Північно-Атлантійського Пакту Поль-Анрі Спаак, запрошений спеціяльно Нікітою Хрущовим для обговорення проблем і справ зв'язаних із сучасними взаєминами між Совєтським Союзом і Заходом. Розмови з Хрущовим відбуватиме Спаак не в Москві, але в столиці Української ССР Києві, куди Хрущов виїхав в суботу 6 серпня, негайно після того як у Москві почалися розмови між представниками центральних комітетів комуністичних партій Совєтського Союзу і Китаю в справі полагоди існуючих між ними розбіжностей. Зустріч Хрущова із Спааком буде першим безпосереднім контактом совєтського прем'єра із видатним представником західнього світу від часу погіршення взаємин між Совєтським Союзом і комуністичним Китаєм. В західніх дипломатичних колах у Москві спекулюють, що в обличчі дальшого поглиблення розриву між Москвою і Пейпінґом і безвиглядности започаткованих у Москві розмов для полагоди цього конфлікту Хрущов хотів би використати зустріч із Спааком для нової спроби зближення із Заходом, щоб довести совєтським сателітам, що пропаґована ним „мирна коекзистенція" може бути успішною й корисною для інтересів міжнародного комунізму. Делеґація Центрального Комітету комуністичної партії Китаю прибула до Москви ще в четвер 4 липня ц.р. і зараз же на другий день вона почала розмови з представниками Центрального Комітету КПСС. Відбуваються ці розмови за закритими дверми в одній із вілл на Ленінських горах поблизу Москви. Комунокитайську делеґацію очолює генеральний секретар комуністичної партії Китаю Тенґ Гсіяо-пінґ і в склад її входить ще шість видатних комунокитайських теоретиків й ескпертів в справах комуністичної ідеології. Совєтська делеґація репрезентована на цих розмовах членом президії ЦК КПСС і провідним совєтським комуністичним теоретиком Міхаїлом Сусловим, який і вітав комунокитайців під час їх прибуття на Внукове летовище до Москви. Крім Суслова і кількох членів ЦК КПСС на летовищі були зібрані в числі понад сто осіб здебільша члени і службовці комунокитайської амбасади у Москві. Повідомлення про прибуття комунокитайської делеґації появилося в московських газетах і в радіо щойно після семи годин від їх приїзду. Ніяких ближчих інформацій про започатковані розмови і їх перебіг совєтська преса не подає. Не зважаючи на те, що розмови в справі полагоди наявних розбіжностей між Москвою і Пейпінґом уже почалися, ні одна ні друга сторона не перестали себе атакувати. В день прибуття комунокитайської делеґації московська „Правда" надрукувала передову статтю проти „наклепницьких і безпідставних" нападів Пейпінґу на совєтське партійне керівництво й із заявою, що „совєтський народ вповні і беззастережно підтримує" політику Хрущова. В той же сам час комунокитайські часописи заатакували знову гостро пропаґовану Хрущовим тезу, що перемога комунізму може бути досягнута без війни. Водночас із цим пейпінґське раіо оприлюднило ноту міністерства закордонних справ Китаю з гострим протестом проти викинення 5 комунокитайців із СССР. Антисовєтське наставлення підкреслив Пейпінґ ще й оваційним прийняттям, влаштованим на привітання прибулих із Москви й викинених совєтським урядом членів комунокитайської амбасади.

Внутрішні труднощі примусили Ґомулку відкласти з'їзд польської компартії до 1964 р.

Варшава. — Центральний Комітет Польської комуністичної, чи, як вона себе „називає: „об'єднаної робітничої" партії вирішив на своєму засіданні, що відбулося в суботу 6-го липня ц. р. відкласти партійний з'їзд аж до 1964-го року. Останній з'їзд польської компартії відбувався в 1959-му році і черговий мав відбутися цього року, але польське партійне керівництво, очолюване Гомулкою, вирішило не спішитися із його відбуттям. Головною причиною відкладення з'їзду була, на думку політичних обсерваторів, незадовільна господарська ситуація в краю і зокрема, розбіжності всередині самої компартії Польщі, в якій увесь час іде боротьба між двома протилежними тенденціями т. зв. сталінською і ліберальною. Владислав Гомулка, як перший секретар польської компартії, хоче з допомогою відкладення з'їзду виграти на часі й успішніше змобілізувати свої сили і своїх прихильчиків. Сам Гомулка заступає в боротьбі між ліберальними інтелектуалістами і „правовірними" комуністами сталінського спрямування центрову позицію і намагається вигравати одних проти других, щоб таким способом утриматися при владі. Останнім часом у внутрішньому конфлікті в рямцях польської компартії почали брати гору праві елементи, побиваючи лібералів.

Число затруднених вперше в історії ЗДА переступило 70 мільйонів

Вашингтон. — Департамент Праці звітує, що число затруднених в цій країні в місяці червні ц. р. вперше переступило 70 000 000 і становило — 70 300 000, на 1 300 000 більше, як в травні ц. р. Одночасно число безробітних в червні ц. р. виносило 4 800 000, — на 800 000 більше в порівнянні із травнем цього року. Це значить, що 5.7% всіх робітних сил країни було в червні без праці, на 0.2% менше, як в червні минулого року. Число безробітних збільшилося тому, що молодь, яка закінчила школу, зголосилася до праці, і її реєструється вже як безробітну. Впродовж трьох місяців на ринок праці вийшло 2 700 000 молоді, з чого 40% не знайшли праці. В 1948-му році уряди праці зареєстрували були вперше 60 000 000 затруднених, а 15 років пізніше вперше зареєстровано 70 000 000 затруднених. Число варстатів праці не збільшується в такому темпі, як зростає число робітних сил.

В АМЕРИЦІ

● **В Ґеттисбурґу, Па.,** під час відзначування 100-річчя славної битви в тому місті, відбулася двогодинна парада, в якій маршували вояки в одностроях обидвох армій: Унії та Конфедератів і в одностроях теперішніх військових з'єднань. Перед парадою була страшна злива, але ті, що знають історію, пригадували собі, що і 4-го липня 1864 р. була також громовиця з дощем.

● **Колишній президент** Д. Д. Айзенгавер 2-го липня прибув до міста свого дитинства Абілене в Кензасі, щоб побачити своїх давніх приятелів та знайомих. 73-річний колишній президент вперше впродовж 20-ох років прибув до тієї місцевости без жадних парад і вітань та без пресових конференцій. Він відвідав також Бібліотеку свого імени. 4-го липня Айзенгавер із дружиною прибув до Денверу, Колорадо, на короткі відвідини.

● **Астронавт командор** М. Скотт Карпентер буде в дні 20-го липня летіти в літаку слідом за тим, як Місяць заслонюватиме Сонце. Затьміння Сонця видно буде в ЗДА і в Канаді.

● **46-річний** колишній американський майор летунства Ліберо Річчіярделлі, який 4 роки тому зрікся американського громадянства і виїхав до СССР, тепер вернувся без шуму додому до Нідгему в Масачусетсі. *Він відмовився говорити* про життя в СССР, сказав тільки, що він почувається щасливим, що є знов у ЗДА. З ним вернулася його жінка та троє дітей у віці 17, 15 і 13 років.

● **Головний прокуратор** Роберт Ф. Кеннеді, зізнаючи в Сенатській Торговельній Комісії, сказав, що численні люди турбуються тим, що муринські сепаратисти т. зв. „блек муслім" можуть спричинити багато клопотів. Сенатор із Південної Кароляйни Стром Тирмонд запитував, чи ті негритянські сепаратисти подібні є до нацистської партії в ЗДА, але головний прокуратор відповів, що вони є ближчі до таємної організації Ку Клакс Клан.

У СВІТІ

● **Іракський режим** наказав перевести екзекуцію одинадцяти чоловіків, підозрілих у приналежності до комуністичної партії або в симпатіях до комунізму. Усім їм доказано докоування жорстокостей у відношенні до цивільного населення: під час перевороту 1959 року вони вбивали громадян, вішали їх на ліхтарняних стовпах, четвертували і палили тіла катованих ними людей тощо.

● **Британський уряд** визначив день 12 грудня ц. р., як дату проголошення незалежности колишньої британської колонії в Африці — Кенії. До кінця серпня має бути вирішений текст конституції цієї новоствореної держави. Одержавши незалежність, ця африканська країна плянує об'єднатися з Танґанікою й Уґандою в одну Федерацію Східньої Африки.

● **Супроводячи генерального секретаря ОН У Танта** в його поїздці по Угорщині, комуністичний диктатор цієї країни Кадар заявив, що під сучасну пору у висліді проголошеної угорським урядом амнестії, в угорських тюрмах не сидить вже ніхто за свої політичні переконання. Водночас із цим Кадар ствердив, що не можна вести, мовляв, війни з народом за те, що він думає. В політичних колах трактують ці заяви Кадара як пропаґандивний жест, розрахований на здобуття симпатії в колах ОН.

● **Центральний комітет італійської лівокрилової соціялістичної партії** вирішив 45 голосами проти 34, щоб сенатори й посли цієї партії здержувалися від голосування в парляменті, якщо б на порядок нарад поставлено справу довір'я для уряду. Це рішення скріпило видатно позицію уряду Джованні Леоне.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00: six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢
Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Ситі і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Чеки і mony orders вис тавляти на: "Svoboda"
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Подорож президента Кеннеді

Десятиденна подорож президента Кеннеді по Европі, що закінчилася в середу 3-го липня цього року, була безперечним успіхом, якщо йде про престиж З'єдинених Держав Америки і популярність самого Президента. Не надто успішною була ця поїздка, якщо йде про конкретні її висліди.

Коле не рахувати Ірляндії, що в міжнародному житті не відіграє видатнішої ролі і що її відвідував Президент більше як рідний край своїх батьків, то насправді подорож Президента обмежувалася до трьох держав — Західньої Німеччини, Великої Британії й Італії. Відвідини Президента у Ватикані і його авдієнція у Папи, хоч і привернули увагу світової опінії, проте уже по своїй суті були цілком інакшого характеру.

Найбільш оваційні й теплі були — із зрозумілих причин — зустрічі президента Кеннеді у близькій йому чуттєво Ірляндії. Його вітали там ентузіястично і з гордістю як того, що вертається додому, як земляка, що став видатною і славною людиною поза межами батьківщини. В колі таких почуттів й оберталися розмови президента Кеннеді з ірляндським президентом де Валерою і членами ірляндського уряду. Урочисто і схвильовано проходили відвідини Президента у Західній Німеччині і зокрема в Західньому Берліні, де його вітали мільйони дійсно розентузіязмованих німців, особливо ж берлінців, моральний стан і настрій яких президент Кеннеді підніс високо своїми заявами, що він почувається також берлінцем і що ЗДА заризикують своїми містами, щоб боронити західнього Берліну і західньонімецьких міст. Зворушений до живого ситуацією в розділеному Берліні, президент Кеннеді дозволив собі на декілька гострих антикомуністичних виступів, що їх потім мусів темперувати згідно з позиціями своєї Вашингтонської промови з 10-го червня цього року. Цілком стриманою була реакція на відвідини президента Кеннеді в Лондоні, де оваційних зустрічей не було і де відбувалися тільки ділові консультативні наради з Мекмілленом і членами його уряду. Не надто теплі зустрічі в Римі стали щирішими й теплішими щойно в південному Неаполі в останньому дні перебування Президента в Італії.

Беручи під розгляд політичні висліди подорожі Президента, то вони дали дуже мало конкретного. Аденауер і його уряд, для яких прибуття президента Кеннеді було великим і внутрішньо- і зовнішньополітичним атутом, поставилися трохи із резервою до висловлюваної ним конечности деякого співіснування між великими потугами світу. Без будь-яких реальних успіхів закінчилися розмовами в Лондоні: британці погоджуючись в засаді на суґестії ЗДА щодо створення спільної атомової збройної сили й ідею міцнішого об'єднання Европи, зарезервували собі якесь рішення в цих справах на пізніше, підтримуючи президента Кеннеді тільки в справі відбуття безпосередніх розмов з Москвою про атомове роззброєння. Беззастережну згоду щодо останніх проблем дав тільки прозахідній італійський уряд, що його дні вважаються почисленими.

Не відвідав Кеннеді тільки Франції, яка ставиться здержливо а то й неґативно і до ідеї створення зінтеґрованої Европи, і до потреби творити одну для всього НАТО атомову збройну силу і президент якої де Ґоль сумнівається глибоко в спроможності ЗДА боронити Европу за всякого часу й умов. На зміну цього ставлення де Ґоля подорож Кеннеді не вплинула, а тільки поставила над її вислідами і сподіваннями Президента великий знак питання. Дуже можливо, що президентові Кеннеді доведеться вже незабаром відбувати окрему подорож для розв'язки цього питання — тим разом до Парижу.

Таємниця з Кубою

Комуністична Куба бородатого Фіделя Кастра, яка ще недавно була в центрі міжнародної уваги та у зв'язку з якою в останніх місяцях минулого року існувала дуже поважна загроза нової світової війни, вже від деякого часу більше, ніж зійшла на другий плян. Тут і там ще про неї хтось скаже, згадають про неї ще в Конґресі і в пресі, але вона перестала бути проблемою число один, якою була до недавна, щонайменше перестала бути такою проблемою в явній американській і міжнародній політиці.

Виникає питання: чому так сталося і що за цим криється? На ділі ж бо з Кубою нічого не змінилося до тієї міри, що виправдувало б її зняття з порядку дня. Навпаки. Гострі вимоги Вашинґтону, щоб Москва забрала з Куби свою агресивну зброю та свою військову залогу не тільки не були виконані, але — як доказується в різних повідомленнях з Куби — знехтовані. Досі бо формально не було ще жадного авторитетного запевнення, що ця аґресивна зброя була забрана з Куби, не кажучи вже про совєтську військову залогу, яка не тільки не зменшується, але ще й збільшується. Тим часом, замість попередніх категоричних вимог, тепер з Вашинґтону надходять вісті, що уряд пускає в Конґресі „пробні бальони" щодо можливого відновлення навіть дипломатичних зв'язків з режимом Кастра.

Ніхто досі не дав публічно авторитетного виясненя на такий розвиток у відношенні до Куби. Одні здогадуються, що саме Куба є одним з предметів обміну таємними листами між Хрущовим і президентом Кеннеді в справі неокресленого ближче якогось „великого торгу", чи „великої угоди".

Тим часом з Куби надходять вісті, що там продовжується на велику скалю розбудова совєтських військових інсталяцій та що Кастро тепер все частіше заглядає до чарки і рідко коли перебуває в цілком тверезому стані.

В таких обставинах американська, як і міжнародна публіка не може мати тепер ясного погляду на стан справи з Кубою. Якщо в найближчому часі ситуація не вияснться, то вона стане одним із головних арґументів під час відносно недалекої вже передвиборчої кампанії, що республіканці вже наперед заповідають.

Кузні майбутнього

Від тижня і більше тисячі української молоді Америки і Канади перебувають у літніх, вакаційних таборах своїх молодечих організацій: Пласту, СУМА, МУН, ОДУМ чи таких установ, як УНСоюз. Хто із старших громадян мав нагоду побувати в будьякому з цих таборів, приглянутися до їхнього життя та познайомитися з їхніми програмами, той мусить прийти до переконання, що ці табори це справді кузні нашого українського майбутнього в Америці й Канаді або й поза ними. Тому то на найбільшу вдячність і максимальну моральну і, зокрема, матеріяльну підтримку не тільки батьків, але й всієї нашої української спільноти заслуговують усі, хто ці табори організує, влаштовує і веде. З другого боку, велику кривду роблять своїм дітям ці батьки, що без направду поважної причини не відсилають своїх дітей до цих таборів, не користають з тих великих таборових можливостей, щоб вказати своїм дітям шлях у життя і їх на мандрівку по тому шляху духово й фізично відповідно приготовити. Табори тривають на переміну для дівчат і хлопців упродовж двох літніх місяців, липня та серпня, отже ще й тепер, хоч із запізненням, можна ними поцікавитися.

М. Прокоп

КРЕМЛЬ І „СПІВІСНУВАННЯ"

В днях 18-21 червня цього року відбувся у Москві довго відкладуваний Пленум Центрального Колітету комуністичної партії Совєтського Союза, в цілому присвячений питанням „ідеологічної роботи". Заки ще Пленум відбувся, про нього чимало говорили в СССР і поза ним. Зокрема чимало було здогадів щодо можливих репресій на діячів совєтської літератури і мистецтва, на яких в останніх місяцях часто нападала совєтська преса і діячі КПСС, з Хрущовим включно. Перебіг Пленуму таких далекойдучих побоювань, принаймні досі, виправдав. Західня преса приписує цей факт м. ін. солідарному спротиву письменників і діячів мистецтва. Якщо це правда, то це була б подія серйозного значення для дальшого розвитку в Совєтському Союзі. Але видається, що труднощі з Китаєм мають також вплив на те, що наразі Кремль порівняно „лагідно" обійшовся з письменниками.

Однак, перебіг Пленуму розкрив водночас одну виразну тенденцію найближчої політики ЦК КПСС, яка заключається в намаганнях Кремля переглянути і внести корективи у ставленні до питання мирного співіснування чи коекзистенції із Заходом. Витворюється враження, що до цього змушує керівників сучасної совєтської імперії внутрішнє становище в самому СССР, що заіснувало там в результаті кількарічного періоду коекзистенції. Зокрема видається певним, що Москва намагатиметься більше, як в останньому часі ізолювати своїх громадян від закордонних зв'язків і впливів. Це безперечно матиме також наслідки на відтинку політики Кремля у відноценні до неросійських народів.

Страх — як дорадник політики

Коли декілька років тому в совєтській пресі було підняте питання „мирного співіснування", як нової форми взаємин між заходом і комуністичними країнами, в численних колах вільних народів були висловлені побоювання, що коекзистенція, культурний обмін, поїздки мистецьких ансамблів, хорів, туристів, обмін літературою, сприятимуть посиленню комуністичної пропаґанди серед вільних народів, що ця пропаґанда може внести серед них замішання. Також в деяких колах української еміграції можна було почути голоси, що такий чи інший ансамбль чи балет з Києва може зламати самостійницьку поставу вільних українців, зробити їх прихильниками совєтського режиму в Україні тощо.

Не можна заперечувати, що Москва не для самої культури орґанізувала культурний обмін, та що за параваном коекзистенції вона мала інші, важливіші для неї цілі. Але з другого боку сьогодні ясно, що західні побоювання були в цьому відношенні дещо перебільшені. Видається, що вони деколи випливали з неоправданого почуття власної слабости у вільної людини, яка чомусь затратила віру в основоположні вартості демократичних суспільств, у глибокий зміст самого поняття свободи, чи — якщо йде про вільних українців — також у велику українську правду, у справедливість наших національних аспірацій.

А у той же час вийшло на верх, що силу вільних народів у мирному співіснуванні скоріше зрозуміла і визнала друга сторона. Читаючи звітну промову секретаря ЦК КПСС Л. Ф. Ільїчова на згаданому Пленумі та виступи дискутантів, не можна позбутися враження, що власне в результаті коекзистинції, керівників совєтської імперії огорнув глибокий страх за льояльність своїх громадян, за те, що ті громадяни можуть піддатися ідейним впливам заходу, що вони втратять свою ідейну „чистоту", що в ідейному змаганні з вільними народами, совєтська система не може видержати конкуренції тощо. У з'ясуванні Ільїчова і його товаришів, роля вільних народів у мирному співіснуванні представляється як дія якоїсь невидимої мафії, що готовить східні пляни підкопатися під совєтських громадян, поширити в них занепадницькі впливи, вчинити ідейну диверсію, розкласти і, чуть-чуть, не розвалити цілу імперію. Розмалювавши таку жахливу картину перед народами Совєтського Союзу, Ільїчов сказав: „Перед нами справжній ґанґстеризм ідеологів імперіялізму".

В чому ж цей „ґанґстеризм" виявляється? Він виявляється в тому, що на Заході коекзистенцію розуміють як вільну виміну ідей, як взаємне відділовування двох різних суспільств, демократичного і комуністичного. Видавалося б, що такої виміни Москва зовсім не повинна боятися. Бо ж, як не як, совєтська влада існує вже майже пів сторіччя, громадяни Совєтського Союзу знають в більшості тільки умови, в яких виростали, всі вони виховувані під барабанним вогнем пропаґанди, яка каже, що комунізмові належить майбутнє, що він найбільш прогресивне явище нашої доби тощо. В таких умовах вожді КПСС нічого так дуже не повинні прагнути, як власне відтвертої зустрічі і, якщо треба, конкуренції своїх „поступових" ідей із Заходом. Тим часом, виходить зовсім інакше. Вони її бояться.

При тому, деколи їхній страх веде їх до прямого абсурду. Ось, між іншим, перший секретар Московського міському КПСС Н. Г. Єгоричев, що виступав по промові Ільїчова на згаданому Пленумі, навів такий приклад „розкладової" роботи Заходу: „Наприклад, закордоном публікується велике число різних книг, монографій, брошур, в яких з ідеалістичних позицій розглядається новіші наукові відкриття в ділянці фізики, кібернетики, хемії, біології й інших наук. Ці роботи попадають до нас в наукові інститути, у вищі научні установи і часто сприймаються там некритично, що приносить шкоду марксистсько - ленінському вихованню інтеліґенції та молоді".

Виходить, сила комуністичної теорії не така вже сильна, коли „написаний з ідеалістичних позицій" підручник може заламати совєтського біолога, чи хеміка, словом освічену людину. Але з другого боку, для сторонньої людини, яка читає такі пересторогн представника совєтської влади, вони звучать як заклик середньовічних інквізиторів, що клали на індекс списки вільнодумної літератури. Прямим висновком з цього буде намагання керівників цього режи-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ЯК ПРАЦЮЮТЬ ПОЛЬСЬКІ „СОЮЗОВЦІ"

У вересні цього року у Філядельфії відбудеться 34-та конвенція найстаршої і найбільшої польсько - американської братерсько - допомогової установи „Звйонзку Народовеґо Польскеґо". Офіційний орґан їхньої установи, двотижневик „Зґода" подає низку передконвенційних розпоряджень, нотує дотеперішні осяги, подає нові методи праці для поширення організації, також згадує про недомагання організаційно - програмового порядку. Все це поцікавить також нашу українську союзову громаду. Світла й тіні цього фінансового велетня слов'янського роду, його успіхи на американській землі за останні 83 роки його існування становлять своєрідний „документ" заокеанської еміґрації нашого старого історичного „сусіда", з плюсів і мінусів якого — можна б і нам, союзовцям - українцям взяти неодну думку-ідею, по словах нашого національного Пророка ... „і чужому научайтесь, свого не цурайтесь".

„Звйонзек Народови Польскі" в 1880-му році, за інформаціями часопису „Зґода" (ч. з 15 червня) мав фінансово мастку на суму $160. Тепер майно цієї у станови виносить суму $120 000 000, а усього членства — 374 000 душ! За словами цього часопису, це „найбільша польонійна організація у світі". Цікаво відмітити, що ЗНП у своїй офіційній номенклятурі уживає чимало своїх власних національно - історичних назов, наприклад у них конвенція — це „сойм", делеґати й делеґатки — „посли" і „посланки".

Його впливи були дуже сильні у Вашинґтоні під час і після першої світової війни, також у наші дні до голосу тієї зорганізованої Польонії прислуховуються пильно у столиці ЗДА, також і в червоній режимовій Варшаві. Низові клітини-відділи виконують свою роботу в четвертому-п'ятому поколінні в дусі глибокого патріотизму, в пієтизмі до своєї мови, звичаїв і традицій „старого краю". Члени й членкині на місцях носять вимовну назву „братів" і „сестер". Так офіційно називають вони себе на своїх зібраннях.

Окрім свого Головного Уряду й предсідника, ЗНП має свого вибраного організаційним „Соймом" високого урядовця під назвою „цензора". Цей програмово - ідеологічний лідер пильнує в часі поміж конвенціями - соймами збереження духа й букви статуту, а перед черговою конвенцією цей конституційний „сторож" організації дає делеґатам - послам загальні директиви і поради, що їх слід обміркувати, як „пильні".

Начальна проблема — проблема Польщі. Цензор ЗНП пригадує „послам" - делеґатам, що „резолюція Сойму 23-го, відбутого в 1921-му році в Толідо, Огайо, постановила, що ЗНП від дня свого оснування за найважливішу ціль свого існування поклав акцію визволення Польщі". Цій ідеї він не спроневірився ніколи. Під час двох останніх світових воєн ЗНП віддав свої найкращі сили і поважну матеріяльну допомогу Польщі... По сьогодні Польща в неволі, отже місія ЗНП не є закінчена.

Далі слідує таке ствердження цензора: „Справа зв'язана з визволенням Польщі є пов'язана із справою інших поневолених Росією народів, і тому 34-ий Сойм повинен винести відповідні резолюції в цьому напрямку". З черги слідує низка рекомендацій політичного характеру у сторону Конґресу Американської Польонії, аналогічної установи до нашого УККА. Польське шовіністичне „шило вилізло з мішка" при згадці західніх українських земель. Цензор ставить домагання „звернення східніх границь із Львовом і Вильном"...

Окрему увагу цензора Е. Козмора звертає справа шкідників організації. Яка їхня акція на шкоду ЗПН, які форми тієї кирині, не згадано. Сказано тільки, що „нашу організацію від ряду років шарпає мала громада суспільних шкідників, які для власної амбіції руйнують добре ймення ЗНП, ширять безпідставні поголоски, видумують закиди й фальші по цілому краю, підміновуючи організацію"... Також цензор ЗДП поручає м. ін. співпрацювати з іншими національними групами на терені ЗДА. Щодо польських справ, цензор апелює до майбутнього Сойму ЗНП, щоб усіма способами піддержувати „польськість на американській землі, а це підтримкою для польської преси, своїх радіових програм, зокрема ж навчанням польської мови в парафіяльних школах, також в американських державних школах. Спеціяльну увагу треба звернути на справи молоді, треба пильно дбати, щоб скрізь на місцях існували та проявляли активність „Клюби Молоді". Про це має подбати Шкільна Рада Колеґії ЗНП. Треба нам, українцям-союзовцям знати, що від довгих десятків років існує стараннням і фондами ЗНП їхня „союзова" висока школа - колеґія біля Ірі, Па. Місцеві відділи ЗНП кожного року посилають туди здібних юнаків, головний акцент (побіч ряду стислих дисциплін) звертається в цьому їхньому коледжі на польську мову, культуру, історію тощо. В такий спосіб американська Полонія дістає кожного року масу своєї свідомої інтеліґенції, яка вложений капітал для її освіти — звертає потому працею для своєї справи, також відданістю ідеалам і проблемам свого братсько - допомогового ЗНП. Це для нас, союзовців - українців, здається, недосяжна мрія: Союзова колеґія, кузня майбутніх діячів і провідників українців у ЗДА і в Канаді. Чи не подумати б над цим поважно?

В цьому коледжі ЗНП біля Ірі, Па., в цьому році буде зорґанізований „Славістичний Осередок", з правом надавання академічних ступнів в ділянці студій славістики, також польської історії, літератури і мови. Польсько - американські науковці і педагоги, старші і молодші віком, матимуть тут змогу доповнювати своє знання у згаданих предметах, таким способом збудують свою власну кар'єру. Інакшими словами: зможуть працювати як викладачі й педагоги з цих предметів у американських високих школах на місцях. І знову насувається алюзія в бік наших молодших і старших адептів науки і мистецтва: мавши таку власну, скажімо „Союзову" високу школу, скільки доброго для української справи могли б ці люди зробити — діставшись опісля в американські школи? Покищо це фантазія, але при добрій волі загалу і кон'юнктурі і таке „чудо" можливе.

Т. К.

„День національної єдности"

Мюнхен. — 17-го червня в Німецькій Федеративній Республіці було свято. Законом парляменту республіки постановлено, щоб цей день визнати за день святковий, на спомин про повстання людности в Східній зоні Німеччини проти комуністичного режиму. Саме 10 років тому в Східньому Берліні і в підсовєтській зоні Німеччини виступили робітники проти накинутого Москвою режиму і були задушені військом присланим із СССР. Влада Ульбріхта, московського попихача в Східній Німеччині, захиталася. Але совєтські дивізії, що є на постої в окупованій зоні Німеччини, відновили — „порядок".

Парлямент Західньої Німеччини хотів законом про святкування дня 17-го червня відзначити смуток німецького народу за жертвами комуністичного терору. 17-го червня ц. р. промовляв у Бонні на засіданні парляменту канцлер Аденауер, а в Мюнхені, у великій залі Університету, виступив з промовою президент Німецької Федеративної Республіки — Любке. Промовці різних партій мали доповіді про геройство беззбройних робітників, що виступили з протестом проти комуністичної тиранії 17-го червня 1953-го року. Оратори висловлювали надію, що прийде час, коли розділені німецькі території „в мирі й свободі" об'єднаються у вільній демократичній державі. Президент Любке у своїй мюнхенській промові сказав, що Західня Німеччина розвитком свого господарства лишає далеко поза собою країну під комуністичною диктатурою. Тому, казав він, мусить прийти час, коли Москва переконається, що лежить в її власному інтересі не ставити перешкод об'єднанню німецьких територій.

Ці оптимістичні слова і надії не можуть закрити байдужости великої частини населення Західньої Німеччини до того, що діється в підсовєтській зоні. Вільний день 17-го червня використала більшість громадян НФР для забав, виїздів на лоно природи, де можна купатися і грітися на сонці, а при тій нагоді добре випити і закусити... Дехто пробує пояснити цю байдужість тим, що німецька нація до 1870-го року жила в різних незалежних державах (Прусія, Баварія, Баден і т. д.) і після об'єднання в Німецькій імперії під династією Гогенцоллернів не встигла ще злитися в одну цілість. Будемо до правди ближче, коли ствердимо, що природа людини не в стані перебувати у вічному смутку і шукає тої чи іншої розваги, коли має на те вільний час. Сумувати з приводу недолі 17 000 000 німців, що живуть під комуністичним режимом, коли нема реальної можливости їх визволити, — це можуть собі дозволити люди схильні до меляхолії. Але таких є в кожному суспільстві незначна меншість.

Канцлер Аденауер промовляв 17-го червня в Боннському парляменті, де було показана карта Німеччини із 1937-го року із Шлезьком та Східньою Прусією. В пресі та в радіовисильнях Польщі, Чехо - Словаччини і інших країн під комуністичними режимами оцінили це, як підготову уряду Західньої Німеччини до „воєнної аґресії". Розуміється, та пропаґанда безпідставна. Переживши катастрофу в другій світовій війні і знаючи, які небезпеки може принести атомова війна, величезна більшість німецького народу з острахом думає про нові міжнародні конфлікти. Уряд Західньої Німеччини прямує до налагодження нормальних зносин із сателітними країнами ,в першу чергу із Польщею і Чехо - Словаччиною, і не ставить при тому питання ревізії теперішніх кордонів. Ця справа може виникнути тільки в час заключення мирового договору.

Мирослав Данило Німців

КРИШЕЧКА З УКРАЇНИ

(1)

Так, кришечка з України, де багато кришечок... Чи це та кришечка хліба, що її шукала зголодніла дитина по полицях своїми дрібними пальчиками?.. А сині очі старшої сестри стежили за її руками, ждали чуда — і наповнялись срібними сльозами, що спливали по блідому обличчю русявої, мов лялечка, доньки тієї України.

Чи це та кришечка хліба, що була найбільш цінною у даному моменті?

Кришечка — щось, що було найдорожче...

Кришечка — те, що глибоко застрягло десь на дні душі...

Так, це те, що відживає самовільно десь із глибини, коли серце розжалобиться з туги за своїми, за тим, з чого виросла душа, за тим, чим Рідна Земля наповнила серце.

І так у гаморі змоторизованого життя, серед чужомовних викликів ідемо в церкву...

Сподіваємося у тій церкві знайти щось заспокоююче, щось, що близьке душі...

У молитві стараємось віднайти і відтворити святощі рідної Батьківщини, хочемо віднайти оту кришечку з України, яку привезли сюди зі собою...

Хочеться бачити своїх, хочеться почути рідну мову, хочеться почути рідний церковний спів, хочеться побачити рідні обличчя, хочеться віднайти найдорожче, що в глибині душі, чим серце сповнилось та любов'ю проникло наскрізь: хочеться знайти оту кришечку з України...

І у мене такі думки...

І мені хочеться вкласти у свій інженерно-архітектурний проєкт оту кришечку з України...

Хочеться створити такий настрій, таку обстановку в церкві, яка не лише давала б можливості щирої, сердечної молитви, але й заграла б на тонких, приголублених у душі почуваннях. Хочеться, щоб ми справді у церкві віднаходили свою душу і враз із цим переживали найсвященніші моменти життя, за якими несвідомо тужимо. Хочеться створити таку атмосферу, такий настрій, в якому з'явиться ота кришечка з України...

А молодші?

Молодші теж відчують щось незвичайне.

У молодих засвітиться вогник любови не лише до Бога, але й до тієї релігійно-національної культури їхніх батьків, до кореня, з якого вони вийшли... Стануть вони на тривкому наріжному камені, на якому виплекають своє релігійно-душевне життя.

Під звуки нашого церковного співу очі будуть бачити щось інше, як звичайно, побачать у нашій церкві, у спеціяльному архітектурному просторі з іконостасом наш обряд, церковно-народні звичаї-традиції... У церкві, побудованій за нашою національною традицією, виростатиме нове покоління.

Так, отже, перед архітектом стає надзвичайно важке і велике питання: в якому напрямі йому іти?

Чи іти шляхом сліпого наслідування, копіювання старих, існуючих чи збурених церков у Рідному Краю?

І відразу ж немов оточать його люди та й скажуть:

— Ось збудуйте таку церкву, як була в нас в Бережанах!

— Ох, яка ж вона була гарна!

— Зробіть таку, як у нас в Перемишлі, на Вільчу-Побережжю!

— Он там копули були які гарні!

А п'ятий скаже:

— Збудуйте таку, як незабутня Успенська у Львові! То найкраща святиня ренесансового стилю в Україні! Найкращу церковну вежу мала на цілу Східню Европу! А чудова каплиця Трьох Святителів із трьома маленькими банями, що була прибудована до церкви при подвір'ю, — скільки в ній було настрою! Я ніде краще не молився, як там!

Так, це правда! Були у нас такі церкви, були такі священні місця... Там, як клякнути, здавалося, що з вами, із вашими устами разом шепчуть слова молитви мільйони таких, як ви, української віри людей, які впродовж чотирьох соток років відвідували ту церкву...

У тому прекрасному внутрішньому архітектурному просторі, який створено з такою незвичайною майстерністю, де середня копула зноситься так легко вгору, неначе поривае вас із собою в небесні простори... Чи то у каплиці Трьох Святителів із чудово декорованими трьома маленькими копулками, відкритими з середини, що творили неначе маленьке небо... З прекрасною грою світел кольорового скла...

Тут же в тій церкві хрещено, тут же вінчано за тим самим звичаєм та обрядом, тут же поминали дідів та прадідів... Ми відчували, що ми є маленькими нерозривними кільцями довгого, довгого ланцюга історії, є наслідниками тієї самої традиції. Свідомість цього давала невимовно глибоке переживання...

Так, були у нас святі місця. А як в Америці?

Невідрадним явищем є те, що засновники церковних громад купували церкви латинські чи протестантські, яким опісля старались надати вигляду „нашої церкви". На двох фронтових вежах, в яких знаходяться сходи на хори та доступ до дзвонів — додавано копули. Це, ясна річ, не робило з тих костелів і кірх церкви. А коли до цього будова була у ґотицькому стилі — справа ставала дійсно безнадійною...

Всі ці переробки не могли змінити основної простірної композиції даної церкви: новий зовнішній вид ставав „архітектурною калікою", а нутро такої церкви як було костелом, так і залишилось ним, навіть по доданні іконостаса. Бо повздовжна будівля із двоспадовим дахом — була й буде костелом. Бо ніщо не заступить нашої церкви, отої основної традиційної композиції архітектурного простору із знесеною вгору копулою, що підносить душу, що створює основу релігійного маєстату, могутности Храму Божого.

Побіч цих основних принципів збереження традиції, також і економіка говорить проти купування будівель під церкву. Ці будівлі звичайно не нові і часто, вже через два, три роки треба латати дах або давати новий, заміновати інсталяції огрівання та вентиляції...

Іван Ставничий,

НА ЧЕРЗІ — СТАНИСЛАВІВ

(Дещо про реґіоналізм та інші справи у зв'язку з пляном загального з'їзду станиславівців у Кліввленді, Огайо)

Мова йтиме про здійснення проєкту далекосяглого і важливого значення: випустити в світ книжкову публікацію про Станиславів (найновішим московсько-совєтським указом перейменований на Івано-Франківськ) — як тимчасову столицю Західньо-Української Народньої Республіки і водночас також короткотривалий перехідний осідок уряду Української Народньої Республіки.

Посереднім засобом для зреалізування цієї мети буде влаштування в Клівленді на другий рік у травні загального, З'їзду всіх українських виходнів із Станиславівщини, до якої в тіснішому розумінні зараховуємо в цей час лише кілька найближчих повітів, а саме: Богородчани, Калуш, Надвірна, Станиславів і Товмач.

Про інші повітові осередки Станиславівщини за останнім адміністраційним поділом польської окупації знаємо, що вони або вже випустили друком свої книжкові публікації, як Коломия збірник споминів п. з. „Над Прутом у лузі", або такі свої збірники підготовляють.

А в тім усе це залежатиме вже від договорення з представниками даних, повітових осередків та вказівок Комісії Реґіональних Дослідів і Публікацій при Науковім Товаристві імени Шевченка.

Признатися на цьому місці мусимо, що особисто ми, клівлендці, не мали найменшої амбіції, щоб почин до влаштування загального, чи реґіонального з'їду та видання публікації вийшов від клівлендської громади станиславовян.

На ділі пальму першости раді були ми з великою охотою віддати нашій новойоркській громаді, для чого старалися завести з ними листування більш, як три, чи чотири вже роки тому. Спеціяльно чули ми сантимент до Нового Йорку з тієї причини, що там діє дуже численний, чудовий хор „Думка" під дириґуванням станиславовянина мґра Леонтія Крушельницького.

Таким побитом хор „Думка" в Новім Йорку традиційно зв'язаний своїми початками зі Станиславовом. Серед хористів є багато станиславовців, а також дириґентами, крім мґра Леонтія Крушельницького, часто виступають: композитор Іван Недільський, мґр Степаняк та інші станиславівці.

Тим часом нас до живого боліла жалюгідна дійсність, що ідея складати наукові та популярно-наукові й мемуарні збірники не брала цілковито за серце нашиш станиславівських у Новім Йорку земляків.

Але годі було також байдуже далі придивлятися, що ідея й рух виявляти сантимент прив'язання до найближчих рідних сторін зустрічами, з'їздами та публікаціями набирала популярности між усіма виходнями з Західньої України вже від цілої десятки років, а тільки з самого Станиславова не підносився ні один голос за потребою такого загального з'їзду й такої публікації.

Цікаво, що й досі навіть листування в цій справі з поверх сотнею щовидатніших людей із різних суспільних шарів не проявляє назверх потрібного та належного захоплення.

Немає ні одного більшого українського скупчення, де справа утворення комітету станиславівців виникала б спонтанічно, з належним зрозумінням і ентузіязмом.

На листи не приходять відповіді, або якщо вже й наспівають, то перезважно з кількамісячним опізненням і з таким змістом, що вам руки опадають.

А ми були б раді, якби в кожнім більшім осередку знайшлося принаймні по одній тільки одиниці, яка повела б діло, з дібраними людьми, до пуття.

Само-собою в нашім випадку аж просилося, щоб керму з метою влаштувати з'їзд станиславовян і видати книжку про Станиславів узяв був хтось із Нового Йорку. Коли ж це не сталося, то мусів Клівленд взяти в свої руки провід.

Фактично, наше завдання не є роздрібнювати себе реґіонально. Ми тільки, через добре зрозумілий реґіоналізм хочемо нав'язати і налагодити тісніше з'єднання з нашою ближчою батьківщиною, відки виводять свій рід наші батьки, діди й прадіди. Ми вважаємо, що для українця існує тільки одна батьківщина, а нею є Україна, сучасно, як за татарської навали, поневолена.

Тож повторюємо, що наш реґіоналізм походить із повного зрозуміння потреби розвивати наші улюблені традиції, пригадувати й розвивати шанування культ наших усіх без різниці великих людей, видвигати наверх із нашої славної бувальщини — події, речі та справи, гідні похвали, пошанівку та наслідування.

З того зрозуміння нашої героїчної минулости повинна виникнути послідовно гордість із нашого походження, подібно, як спознені є цих почувань наприклад ірляндці, чи інші народи.

Хочемо пригадати, що в нашій країні, яку ми перед нахабною, кривавою лапою окупанта-загарбника були приневолені покинути, панувала дружня, родинна, братерська атмосфера християнської любови та прихильности, панувало тепле почування до ближніх земляків із просторів цілої великої України вік Карпат аж по Дін і Чорне море.

Мусимо — одним словом — змагати до витворення синтези наших звязків із минулістю України та з нашими обставинами в сучасності. Коротко: мусомо витворити свій одностайний клімат християнської, західньокультурної любови до наших братів і сестер на всій території України, та поза Україною, на еміґрації сущих, мусимо виплекати в наших серцях і душах свою духову солідарність, свій загальноукраїнський реґіоналізм.

Перед нами справа загального з'їзду станиславівців, яка повинна увінчатися виданням наукового, чи популярно-наукового збірника, пропам'ятної книжки, чи альманаха.

Ми із Станиславівщини знаходимось в тому щасливому положенні, що нас є — не одиниці, а велика тут на чужині громада, і ми зобов'язані залишити по собі тривалий писаний пам'ятник пережитої бурхливої доби двох світових воєн і героїчних змагань за волю.

Якщо ми з байдужности проґавимо цю нашу останню ставку, забираючи з собою в могилу багато світлих моментів, не успівши залишити їх утривaленими на папері, то буде велика шкода і на нас тяжитиме гірка відповідальність перед обличчям історії.

В цій думці — після цілорічної листовної підготови, до якої безпосередній поштовх дали проф. д-р Іван Рибчин із Сиднею, теперішній голова Наукового Товариства імени Шевченка в Австралії, і проф. Дмитро Козій із Торонта в Канаді — ініціятивний комітет, складений із трьох осіб, а то д-ра Михайла Тимкова, дир. Яреми Попеля і підписаного, визначив на неділю 7-го квітня 1963 року о 6-ій годині вечора в приміщенні українського банку Ди Парма Сейвінґс ширшу товариську зустріч і нараду станиславівців з Клівленду, Лорейну та околиць.

Явилося близько сотні учасниць і учасників.

У висліді наради зирішено відбути реґіональний з'їзд станиславівців із З'єдинених Держав Америки та з Канди при кінці травня 1964 року в Клівленді в двох днях, установляючи в перший день ділові наради в закритому приміщенні та імпрезу ввечорі з відповідною програмою при допомозі творчих (поети й письменники) сил землячок і земляків із Станиславівщини, а другий день призначаючи на товариську й дружню зустріч під голим небом, на лоні природи серед лісу, чи над озером.

Артистка-малярка п-ні Неоніла Раковська, для придбання потрібних фондів обіцяла намалювати відповідну картину з призначенням на розіґривку в час найближчої вліті товариської гулянки за містом (пікніка).

Вибрано управу загального реґіонального Комітету Станиславівців у Кліввленді в такому складі:

ред. Іван Ставничий — голова, дир. Ярема Попель і п-ні Ярослава з Рубчаків Барничева — заступники голови, п. Мирослав Іванишин — протокольний секретар, д-р Михайло Тимків — скарбник, мґр. Ярослав Кришталович — листовний секретар, п. Богдан Стрийський і мґр. Ярослав Желехівський — організаційні референти, ред. Осип Новицький — інформаційний референт, ред. д-р Петро Ісаїв із Філядельфії — референт публікації та п. Степан Зубаль з Лорейну і п-ні Зіновія з Цурковських Комарянська — члени.

Крім того вибрано перевірну комісію: інж. Тарас Грушкеви — голова, інж. Володимир Пік — секретар і д-р Олександер Фединський — член.

На голову новообраного Комітету наложено обов'язок скласти Редакційну Колеґію для опрацювання збірника про Станиславівщину.

Треба усвідомити собі труднощі цього завдання. Правда, що є з кого вибирати, бо нараховується приблизно 50 станиславовян науковців, редакторів, поетів і письменників, але тим трудніше зробити вибір, щоб не вразити нічиєї амбіції. В додатку, всі можливі члени ширшої Редакційної Колеґії розкинені в усіх частинах світу: у ЗДА й Канаді, в Европі, Австралії та Африці. В самому Клівленді може бути тісніша Редакційна Колеґія з трьох членів. Треба буде запросити до співдії декого з дальших сторін і країн.

У мистецькій програмі з'їзду в Клівленді плянується запросити до участи три хори під дириґентсвом станиславівців: мішаний хор „Думка" з Нового Йорку під батутою мґра Леонтія Крушельницького і проф. Івана Недільського, мішаний хор імени Тараса Шевченка з Клівленду під проводом проф. Ярослава Барнича і мішаний хор „Дніпро" в Клівленді під кермою п. Євгена Садовського.

Можна сподіватися, що композитори проф. Василь Безковайний і проф. Осип Залеський із Боффало, проф. Ярослав Барнич і п. Євген Садовський із Клівленду та проф. Іван Недільський із Нового Йорку створять оригінальні композиції для повищих трьох хорів на дні урочистости з'їзду.

До виконання запросимо також станіславовянок як супровідниць — піяністок: проф. Ірину Шмериковську Приймову і проф. Марію Грушкевичеву.

Маємо повну надію, що у відгук на цю статтю відізвуться листовно всі станиславовяни на адресу листовного секретаря нашого Комітету:

Mr. Jaroslaw Kryształowycz
1815 Corning Avenue
Cleveland 9, Ohio, U.S.A.

подаючи ласкаво, крім особистого зголошення, власні свої зауваження, проєкти та пропозиції, за що Комітет буде дуже вдячний і вже наперед складає щиру подяку.

Надзвичайно важлива та невідкладна при цім справа: творити по всіх осередках, де живуть станиславівці, місцеві Комтети станиславівців.

Грошові пожертви на рахунок вишукання джерельних матеріялів та опрацювання й видання публікації про Станиславів і Станиславівців прохається слати вже відтепер на адресу скарбника:

Dr. Michael Tymkiw, The Parma Savings Company, 5839 Ridge Rd., Cleveland 29, Ohio.

Наприкінці маємо дуже гаряче прохання до всіх станиславівців: Перегляньте ласкаво свої домашні архіви та перешліть нам за зворотом із подякою після використання в нашій книжці: фотографії, табльо, листівки з видами міст і містечок нашої округи, часописи, які виходили колинебудь у Станиславові, документи та інші цінні пам'ятки.

Спільними силами, у щирій згоді пощастить зробити, маємо глибоку в Бозі надію, — це одне велике діло.

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

КРЕМЛЬ І „СПІВІСНУВАННЯ"

(Закінчення з стор 2-ої)

му знову відгородити Совєтський Союз товстим муром від інших народів. Це мало б, за з'ясуваннями Ільїчова, ліквідувати такі явища в Совєтському Союзі, як захоплення західньою літературою і музикою, як невдоволення молоді, як прагнення громадян Совєтського Союзу до демократії, чи, з другого боку, такі явища як хуліганство, п'янство, цинізм тощо. Усі ці явища комуністи намагаються постійно представити як результат згубних впливів Заходу. Вони забувають, що такі явища природні у всіх суспільствах і що совєтська дійсність не є в цьому відношенні вийнятком, радше навпаки, вона їх у більшій мірі породжує.

Страх за нельояльність не-російських народів

Але були також у виступах на Пленумі численні нотки чи одверті ствердження, які вказували, що особливо бояться в Москві за наслідки коекзистенції серед не-російських народів імперії, передусім сателітів. Тому то Ільїчов зокрема перестерігав перед усякими можливими виявами „національного комунізму". Він казав: „Марксизму-ленінізму не можна замкнути національними рямками, це — єдине, ціле, інтернаціональне вчення, власність комуністів всіх країн. Не може бути якихось „різнородностей" марксизму за географічними, національними і іншими признаками... Якщо ж комуністи розбредуться по національних закутках і кожний почне дути у власну національну дудку, не рахуючися з корінними, основоположними принципами марксівсько-ленінського вчення, — то це „утруднить остаточну перемогу комуністичної ідеології".

Ільїчов не називав фактів, але в цьому відношенні їх підібрати не важко. Взяти хоча б спір з Китаєм, в якому вирішальну ролю грають таки розбіжні національно-державні інтереси Китаю і Росії, або голосне тепер у світі намагання румунських комуністів оборонити свою економіку перед втручанням Москви, або тенденції деяких західніх комуністів проповідувати теорії поліцентризму, себто кількох центрів комуністичного руху. За усім цим виразно криються національні тенденції в комуністичному русі. Звичайно, якщо б цей рух був справді інтернаціональний, якщо б Москва, так само зрештою і Пейпінґ, не намагалися підгорнути під свою „опіку" „менших братів", такі тенденції не лякали б ЦК КПСС. Але, тому, що, як видно із слів Ільїчова, Москва хоче забезпечити за собою не тільки геґемонію, але прямо підпорядкувати собі інших комуністів, їхній спротив викликає занепокоєння в Кремлі.

Це має свій вплив також на посилену настороженість керівників совєтської імперії до не-російських народів СССР.

В резолюціях пленуму, про який тут була мова, одна з постанов повторяє відомі атаки на „націоналістів", точніше закликає вести „непримириму боротьбу проти будь-яких виявів націоналізму". Але між тими „будь-якими виявами націоналізму" перераховані тільки такі гріхи, що їх постійно нав'язують не-росіянам, отже „містництво, пропорвідування національної виключности і окремішности, ідеалізації минулого, вихвалювання реакційних традицій і звичаїв". Як відомо, за цими „гріхами" криється ніщо інше як самооборона не-російських народів СССР у сфері мови, культури, історії, традиції тощо. У той же час відомо також, що в СССР існують інші вияви „націоналізму", але великодержавного, отже русифікація, шовіністична зневага до не-російських народів чи їх традицій, свідоме фальшування історії не-російських народів тощо. Але цього в резолюціях Пленуму не засуджується.

Важко на підставі останнього Пленуму вже сьогодні сказати, як далекі наслідки він матиме у щоденному житті, точніше, як далеко піде будування нового Ульбріхтівського муру", цим разом в самому Совєтському Союзі. Видається однак, що завернути до ізоляції сталінського періоду нині вже неможливо та що це не лежить в інтересі керівників СССР. Але з остаточними висновками треба ще заждати.

● **В Парижі відкрито виставку** текстів найголовніших історичних договорів, підписаних Францією. На виставці показані договори, починаючи від кінця 16-го віку аж по Віденський Конґрес 1815 р., між ними багато таких, що їх досі не можна було видавати нікуди з французьких державних архівів.

Залишений пілотом нищильник впав на табір, вбиваючи 7 осіб

Віллов Гров, Пенсилвенія. — В неділю сталася рідкісна катастрофа, коли залишений військовим пілотом джетовий нищильник, впав на табір із дітьми та їхніми батьками, вбиваючи 7 осіб та поранивши 17. Між вбитими були три особи з однієї родини: мати, 10-річна донька і 4-річний син. Пілот капітан Джан В. Бетлер вискочив із літака, коли втратив над ним контролю на висоті 300-400 стіп. Він не був поранений і приземлився 1000 ярдів від місця, до сталася катастрофа з його літаком. Капітан Батлер служить при ескадрилі морської піхоти, ч. 511. Журналісти не могли з ним говорити. Інформаційний офіцер цієї ескадрилі командор В. Е. Грегем заявив, що пілот мусів вискочити з літака, над яким не мав контролі.

Надбережна Сторожа організує окремі відділи для поборювання саботажистів

Вашингтон. — Секретар скарбу Даґлес Діллон, якому під час миру підлягає Надбережна Сторожа, повідомив про вислід 8-місячного студіювання справи охорони кордонів ЗДА, головним чином охорони надбережжя. Окрема комісія складена з представників Бюджетового Бюра, Департаменту Оборони і Департаменту Скарбу, предложила 80 рекомендацій в цій справі, з яких 76 мають бути здійснені в найближчих роках. Програма є така: „Треба зорганізувати скоординовану міжаґенційну програму, згідно з якою не допускалося б до ЗДА таємного приходу саботажистів, шпигунів, зброї та знаряддя для саботажів, в тому також зброї для масового знищення". Ця сторожа мала б пильнувати в першу чергу морських берегів ЗДА. Надбережна Сторожа має в тій цілі вишколювати нові відділи, які будуть називатися Надбережні Збройні Сили. Під час війни Надбережна Сторожа підлягатиме Команді Фльоти. Надбережна Сторожа зловила була німецьких саботажистів на Флориді і на Лонґ Айленді, під час другої світової війни. Тоді сторожа користувалася кіньми і собаками, тепер ця справа набагато складніша і треба нових модерніших засобів до боротьби із ворожими шпигунами і саботажистами.

З невимовним горем повідомляємо наших Друзів і Земляків, що 7-го липня 1963 р. о 8:25 рано помер у військовому шпиталі в Texas, на 20-му році життя, наш Дорогий і Невіджалуваний

СИН

бл. п.

ВОЛОДИМИР ГРИНЕНКО

вояк американського Повітряного Війська, після тяжкої і короткої хвороби.

Тіло Покійного буде перевезено до Балтіморе у похоронне заведення Lilly Zeiler, звідки буде поховане з Української Православної Церкви на Військовий цвинтар з військовими почестями.

Горем прибиті:

батько — ІВАН
мати — МАРІЯ
і сестричка — ГАЛЯ

Упокоївся в Бозі

СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТИ

о. АНДРІЙ КОВЧ, ЧСВВ

дня 26-го червня 1963 р. біля Мандеру, Альберта, Канада.

Ідучи уділювати Останні Найсвятіші Тайни, згинув трагічно в автомобілевому випадку на 34-му році життя.

Похорони відбулися на манастирському цвинтарі в Мандері, дня 2-го липня 1963 року.

Горем прибиті:

мама МЕЛЯНІЯ та сестра ЛІДІЯ
з чоловіком у Польщі
брат БОГДАН з дружиною МАРТОЮ
та дітьми у Клівленді, Огайо.

Просять про молитви за Покійного.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Хроніка УВАН у ЗДА

Наукові конференції в квітні 1963 року

6-го квітня — наукове засідання Комісії для Дослідів над Пореволюційною Україною і Совєтським Союзом під головуванням д-ра Л. Є. Чикаленка. В. С. Голубничий зробив доповідь: „Спостереження над розвитком політичної ситуації на Україні в рр. 1960 - 62".

20 квітня — пленарна наукова конференція Академії під головуванням проф. Д. А. Горняткевича. Проф. В. Кубійович зробив доповідь: „Національний склад населення УРСР і число українців у ССР в світлі переписів 1959 і 1926 рр." Доповідь була ілюстрована мапами України і статистичними таблицями, які були роздані численним присутнім.

21 квітня — наукове засідання Секції Античної Історії під головуванням д-ра О. Домбровського. Прослухано доповідь проф. К. Г. Тафт: „Психологічні досліди античного і модерного виховання".

27 квітня — наукове засідання Комісії для Дослідження Історії Української Суспільної Думки, яке відкрив президент Академії, проф. О. З. Архимович. Д-р І. Л. Рудницький зробив доповідь: „Деякі питання української історії XIX-го і початку XX століть".

Лист від Митрополита Йосипа Сліпого

У відповідь на своє привітання Митрополитові Йосипові Сліпому, Академія дістала від нього листа з 7 березня 1963 року з Ватикану: „Високодостойна Презідіє! Прохаю прийняти мою найглибшу подяку за привіт. То справді велика честь для мене, що найвища наша наукова установа згадала про мене й переслала свої привітання. Нехай Боже благословення безнастанно спливає на Вашу високу, творчу діяльність. Христос Воскрес!"

Музей - Архів у ЗДА

Протягом квітня надійшло: книжок — 596, періодичних видань — 810, ілюстративних матеріялів — 55, різних — 49, разом за місяць 1510 одиниць. Найбільший вклад — бібліотека сл. п. Михайла Кураха, прийнята як депозит його брата мистця Івана Кураха. Бібліотека складається з 524 книг, 71 примірника журналів і 33 одиниць різних матеріялів. Зміст бібліотеки переважно воєнно-історичний, багато совєтських видань; книжки мовами українською, російською, польською і західно - европейськими.

З більших поступлень у квітні треба відзначити одержання дублетів з бібліотеки „Прологу", а саме — 455 примірників совєтських журналів і газет.

Книжки і друковані матеріяли одержано від Л. Івченка (23 прим.), Д. Соловея (7), І. Коровицького (5), Б. Бойчука (1), Л. Халяви (4), Б. Загайкевич (1), „УВАН-Канада" (12 назов), о. О. Опаренка (1), Ф. Онуфрійчука (1), О. Мальченка (4), Коломбія-прес (1), Л. Дражевської (5), І. Лучків (19), О. Архимовича (2), Л. Марголіної (1), М. Поведілка (5), В. Кубійовича (2), А. Міяниича (2), О. Домбровського (1), І. Л. Рудницького (4), В. Кульчицького (2), Г. Черінь (1), Н. Шварца (2), В. Кухаря (1), Студентського Клюбу в Рутгерс-коледжі (2). І. Білий передав 46 чисел „Вільного Козацтва" за 1937—1939 роки. Фотографії та ілюстровані матеріяли надійшли: від о. О. Опаренка — фото й автографія, С. Литвиненка — три фота його проєкту пам'ятника Шевченкові, О. Перховича — неґатив фота професора Феофілактова, Н. Русова — два фота Ю. Русова, О. Архимовича — оригінальне фото артистки Л. Гаккебуш, Л. Биковського (1 фото і машинопис), В. Приходька 10 мистецьких карток і від Макаренка — 10 мистецьких карток.

До архівного фонду Тодося Осьмачки вступили від А. Гака — книга „Плян до двору" з дарчим написом автора і три витинки з газет.

Протягом квітня відбувалась дальша каталогізація і інвентаризація різних колекцій. Закаталогізовано 371 книжку. Заінвентаризовано 7 скульптурних експонатів і 29 писанок. Систематизовано і заінвентаризовано 72 діапозитиви з колекції І. Дубиниця.

Надходження до Академії в квітні 1963 р.

Тисяча доларів за заповітом Василя Козакевича

Згідно з заповітом Василя Козакевича, до фонду Академії надійшла одна тисяча канадійських долярів. Це був скромний робітник, який всі заощадження, зібрані протягом трудового життя, залишив церковним парафіям. Фундації Українців Канади ім. Тараса Шевченка і Українській Вільній Академії Наук. Василь Козакевич народився 1885 року в Ганосівці, Івано-Франківської области на Україні. 1912 року приїхав до Канади і від 1925 року жив у Форт Вілліям, Онтаріо. Працював у лісах, на дорогах, а останнього часу на збіжжевому елеваторі в Порт Артурі. Помер 25 жовтня 1962 року у Форт Вілліямі.

Вкладки і пожертви

Українське Лікарське Товариство в Америці, Відділ Ню Йорк, внесло одноразовий внесок 75 долярів, Артем Орел (Перт Амбой, Н. Дж.) вніс 50 дол., з них 25 на будинок і 25 до Фундації УВАН у ЗДА. 30 дол. одержано від Української Православної Церкви Св. Покрови у Бріджпорті, Кон. Пожертви по 25 дол.: М. Г. (Сіракюзи, Н. Й.), В. Кедровський (Вашингтон, Д. К.), Ю. Лавріненко (Н. Й.), І. Панчук (Беттл Крік, Міч.); по 20 дол.: д-р А. Базар (Торонто, Онт.) — замість квітів на могилу д-ра Г. Чумака, І. Коровицький (Філядельфія); по 10 дол.: д-р К. Бризгун (Торонто, Онт.), С. Гасвська (Н. Й.) — пам'яті д-ра В. Коваленка, С. Гніздовський — пам'яті Ірени Пизюр, І. Григоренко (Юта, Н. Й.), П. Кулиняк (Ньюарк), М. Мартиненко (Н. Й.); 5 дол. — Є. Федоренко (Н. Й.). За підписним листом через Л. Биковського (Денвер) одержано 7 долярів.

Передплата і пожертви на видання Збірника пам'яті М. Ветухова: М. Мартиненко (Н. Й.) — 20 дол., І. Піддубний (Торонто) — 10 дол.; по 6 дол. — Ф. Украдига (Солт Лейк Сіті, Юта), В. Шерей (Н. Й.), „Самопоміч" Шикаго; по 5 дол. — Л. Грицак, І. Мриць (Н. Й.), С. Палій (Торонто). С. Зелений (Торонто).

До Фонду Т. Осьмачки: по 10 дол. — І. Антипенко (Філядельфія), П. Кулиняк (Ньюарк).

На видання Українського Історичного Збірника: по 25 дол. — Т. Кобзей (Вінніпег), Читальня Т-ва „Просвіта" (Вінніпег), І. Майський (Едмонтон), М. Фляк (Едмонтон), І. Шевченко (Н. Й.). Пам'яті Ірени Пизюр: від В. Маркуся — 20 дол., від І. і Дж. Л. Рудницьких — 20 дол., від О. Федишина (Н. Й.) — 10 дол.

До Фонду допомоги Науковцям ім. Д. Дорошенка: за підписним листом ч. 15 через Н. Кордиш-Головко — 15 долл. (9 осіб); за підписним листом ч. 16 через Г. Гермак від Б. Ковальова — 5 дол. і Ю. Бачинського — 5 дол.

Управа УВАН у ЗДА і Управа Фундації Академії щиро дякують всім жертводавцям. Пожертви йдуть на сплачення боргу за будинок і на різнобічну діяльність Академії.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ В ЩОДЕННИКУ „СВОБОДА"

1-інч через одну шпальту за культурні імпрези (академії, посмертні згадки, розшуки, подяки)	$2.00
1-інч через одну шпальту за бизнесові оголошення (забави, фестини, пікніки, бенкети, банки, продаж домів і т. п.)	$3.00
1-інч через одну шпальту за політичні оголошення (виборчі кампанії)	$4.00
Оголошення через 8 шпальт (ціла сторінка) по за інч за кожного рода оголошення.	$3.00
Виготовлення кліше на одну шпальту	$4.75
Виготовлення кліше на дві шпальти	$6.50

Повідомляється всі організації, установи і поодинокі особи, які доручують за оголошення, що адміністрація буде змушена відкинути чергове оголошення, доки не будуть вирівняні попередні рахунки.

Зі спорту

О. Яремко переобраний на голову „Юкрейнієн Нешенелс"

Філядельфія. 26 квітня — На річних зборах професійної дружини футболу „Тризуба", відомої під назвою „Юкрейнієн Нешенелс", переобрано дотеперішню управу в такому складі: Олександер Яремко — голова; Богдан Сеник — секретар і Теодор Політило — скарбник. Голова О. Яремко подав статистику відбутих в цьому сезоні змагань мистецьких, товариських та за чашу. На 30 зустрічей репрезентативна дружина „Тризуба" виграла 22, зремісувала 5 і програла 3, осягаючи пересічне відношення воріт на одні змагання 4 : 1. Цими перемогами здобули „Юкрейнієн Нешенелс" замітні осяги, в тому вже третій раз чемпіонат ЗДА та першенство Американської Футбольної Ліги. Заплановано для репрезентативної дружини, як чемпіона країни, турне по різних краях та передавання змагань свого нього сезону на телевізії. Найважливішим завданням перед управою Юкрейнієн Нешенелс" є повторити цьогорічні осяги в наступному сезоні, зацікавити ще більше число глядачів своїми змаганнями, та виставити на наступний сезон краще грище для змагань у Філядельфії.

„Чорноморська Січ" — Гобокен Ф. К. 4 : 1

Юніон, Н. Дж. 25 червня. — Товариські престижеві змагання з першуном 1-шої Дивізії Німецько-Американського Футбольного Союзу виграла дружина „Чорноморської Січі" високо. С. К. Гобокен ввійшов до „Оберліґи", знаної як „Велика десятка", в якій буде змагатися вже в наступному сезоні. Ворота для „Січі" здобули: Володимир Каздоба 2, Т. Понось і Вільчак. Дружина „Січі" грала в складі: Голуб, Саварин, Садовський, Понось, Павлишин, Коремба І, Вільчак І, Коремба ІІ, Чайка, Каздоба ІІ, Каздоба ІІІ і Вільчак ІІ.

Футбольні вістки з Канади

С. Черлевський, бувший змагун „Тризуба" Філядельфія, опісля торонтської „України", перейшов грати в жидівській дружині Торонта „Гакоах", де дали йому навіть рангу капітана дружини. Мабуть вив'язується Черлевський добре, бо управа „Гакоаху" наполегливо полює за кращими змагунами „України".

Брати Довгалюки, які виступали теж якийсь час у „Чорноморській Січі" в Ньюарку, одержали як змагуни „України" Торонто клюбову дискваліфікацію за поведінку на грищі. Так само завісила управа „України" воротаря Лисака. На їх місце ввійшли до першої дружини „України" молоді змагуни: Галай, Давида, Романів і Люблинський.

„Україна" Торонто перемогла в зустрічі в Торонті сусідську дружину „Крила" з Шикаго вислідом 2 : 1.

„Україна" Монтреал стоїть на четвертому місці показника Сх. Канадійської Професійної Футб. Ліги зі семи точками здобутими в 11 грах. На першому місці є „Італія" з 21 точкою на 11 змагань, а на другому „Рома" з 12 точками на 10 гор.

С. К. Ньюарк з українським складом, бо аж п'ятьма українськими змагунами, переміг минулої суботи 27 червня німецьку дружину Спортфройнде з Карльсруге. яка перебуває на турне в ЗДА. Вислід змагань 4 : 3 для Ньюарку, при чому одні ворота здобув Чайка при стані 2 : 2. В цьому німецькому клюбі Ньюарк грають: Кулішенко, Олинець Маланчук, Вітюк, Луценко, а в цих змаганнях грав ще на „гостинному виступі" Чайка. Найкращим змагуном і героєм дня був Кулішенко, якого гра задаючала Ньюарк перемогу.

Шкода, що по хужих клюбах перебуває так багато наших змагунів. Крім згаданих вгорі, відомі нам ще такі прізвища українських змагунів в чужих клюбах: брати Черемха, Сеник, Гивель, Олійник але це ще далеко не кінець довгого списка.

Ом. Твардовський

Міжнародна Футбольна Ліга

В середу, 26 червня, закінчила перша група М. Ф. Ліги свої розгривки двома рішальними про першість зустрічами:

Мантова, Італія — Пройсен, Німеччина 2 : 0
Вест Гем, Англія — Ресіфе, Бразилія 1 : 1

В перших змаганнях розчарували німці, які все ще мали вигляди на перше місце групи з перемогою над італійцями. Пройсен заграли слабо, виступивше без трьох контужених змагунів, в тому і працьовитого Германа Ляйнера, пойнокривлового з українським прізвищем. Значно сильніші італійці здобули щасливо перші ворота. В другій півгрі італійці мали значну перевагу. По цій вигравній італійці могли стати чемпіонами групи, коли б були бразилійці перемогли Вест Гем, до чого справді дуже мало бракувало.

Оцінювані як певні переможці англійці були рівновартним противником для бразилійців доки суддя не виключив по одному змагуну з обидвох дружин. Вже в 9-ій хвилині англійці здобули ведення. Після перерви бразилійці вирівняли та докладали всіх старань здобути переможні ворота. Досвідчені майстри футболу — англійці зуміли повести дефензивну гру так, що технічно кращі бразилійці тратили нерви та панування над собою і застосовували нечисту гру Фавлів навіть без м'яча. Визначним змагуном і стратегом англійців був Баббі Мур, 22-річний талант та репрезентант Англії.

Дещо з праці Юного СУМА в Йонкерсі, Н.Й.

Юнацтво Сума в Йонкерсі не може чисельно рівнятися з юнацтвом більших осередків, та своєю працею дорівнює деяким, а може і перевищує їх. Крім нормальних занять, які регулярно відбуваються при осередку, Булава Юнацтва нав'язала контакт з іншими українськими і американськими молодечими організаціями та взяла собі за ціль поставити юнацтво СУМА вище всіх організацій нашого міста. Справа не легка, але вже до певної міри вдалася, доказом чого є виступ наших молодих юначок на виведенню гагілок, на що були запрошені другу нашою, місцевою, молодечою організацію, і які відбулися в неділю 21 квітня в авдиторії школи св. Михаїла в Йонкерсі. Взірцева поведінка, здисципліноване і саме виконання доказало, що ми масмо юнацтво, з яким можемо сміло пускатися в дальшу дорогу. Гагілки підготовляли п-і Стефанія Зварич і п-і Марія Кульчицька.

Другим пописом нашого юнацтва був конкурс танків, музики і співу, влаштований місцевою СУО (Католік Ют Організейшин), в п'ятницю, 26 квітня в авдиторії школи св. Евгена (ст. Юджін) і в якім взяли участь всі більші парохії з цілого повіту Вестчестер. В цім випадку, юнацтво СУМА виступило від імени парохії св. Михаїла і забрало майже всі важніші перші місця в користь нашої церкви. Юнацтво переконалося, що не тільки є все те гарне і ліпше що чуже, бо американська публіка сильно гарячими оплесками дала нашому відчути що українська музика, танці і спів, є гарніші від чужих.

В конкурсі взяли участь слідуючі юнаки і юначки: Р. Русинко, Б. Русинко, П. Ковальчик, В. Цап, Ірена Цап. Галя Луда, Павл. Барилюк, і Ірена Ропицька, які виконали „Гречаники" і здобули перше місце. Люба Гель, яка два тижні перед конкурсом співала українські пісні на весняним концерті в Гортон Гайскул. при акомпаніяменті Христі Губицької, знов заспівала пісню „Квітка дрібная" і також здобула перше місце. Іван Овсак, який на акордеоні приграває до танків, виступив як соліст і крім першого місця, зібрав найбільше одноразових оплесків за цілу, подану триграцію програму. Питому тому одноразових, бо танок „Гречаники", американці кілька разів оплескували. Друге місце здобула Стефанія Мурашук за фортепіянове соло і молодша юначка, Оксана Івасютин, яка виконала танок „Квітка", здобула третє місце. Танки підготовляв п. Вол. Узадейчук.

Ті, які здобули перше і друге місця, наробили собі тільки клопоту, бо в неділю, 5-го травня, мусіли їти далі змагатися - здобувати, та тепер вже на Архидієцезійний - міжповітовий конкурс, який відбувся в Ню Йорку в авдиторії Катідрал Гірлс Гайскул. Там наші учасники заступали не тільки одну церкву але також всі парохії цілого повіту Вестчестер. На цьому конкурсі наше юнацтво здобуло одно перше місце, одне друге і одну спеціяльну нагороду. Разом Юнацтво здобуло 22 медалі. На конкурсах були визначні знавці музики і танків.

На цьому ще не кінець, бо представник „Рікріейшен Коммішен", який був на пописах, запросив наше юнацтво на попис талантів всіх молодечих організацій міста Йонкерс. Комітет для відзначення 90-ліття міста Йонкерс звернувся до осередку СУМА і попросив, щоб дати декілька точок в мистецькій частині їхнього свята, яке відбулося 1 і 2 червня ц. р. Тому, що там виступали різні національності, українську громаду міста Йонкерс репрезентувала СУМА.

Юнацтво СУМА в Йонкерсі має 2 танцювальні гуртки під кер. п. Вол. Узадейчука, мандолінову оркестру і ансамбль акордеоністів під кер. проф. Вол. Губицького.

Вол. Івасютин

Посмертні згадки

МИХАЇЛ ЄДИНАК, стар., довголітній член Т-ва Т. Шевченка 156 Відд. УНСоюзу в Честері, Па., помер 12-го червня 1963 р. проживши 78 років. Покійний родився в с. Ярмолів, пов. Добромиль, Україна. Належав до багатьох українських організацій та до УНДому на Іст Честер, Па. Був добрим українцем і християнином. Полишив в смутку 2 синів: Михайла і Степана, з доньки, сестру Розалію Косовську в Вілмінгтон, Дел., брата Григорія у Філядельфії, 12 внуків. Похорон відбувся з Прав. Церкви Успіння Пресв. Діви Марії в Честері, Па, а опісля Покійного відпроваджено на вічний спочинок на цвинтар Лови Крофт в Честері при участи Родини, Членів 156 Відділу та Знайомих. Вічна Йому Пам'ять!
Василь Новак, секр.

ІВАН ЦИМБАЛІСТИЙ, член Б-ва Василя 168 Відд. УНСоюзу в Перт Амбой, Н. Дж. упокоївся 8 дня 4-го червня 1963 р. проживши 74 роки. Походив з с. Черче, Рогатинського повіту, Зах. Україна. Приїхав молодим хлопцем до Америки щоби зробити краще життя. Залишив дружину Марію, сина Йосифа з дружиною і 1 дітьми, дочку Анну з чоловіком і дітьми. Похорон відбувся з церкви св. о. Степан Сумик 8-го червня ц. р. в місцевій Ук. Кат. Церкві при участи Родини, багатьох Приятелів і Сусідів та Членів Б-ва Василя 168 Відд. Після церковних відправ, відпроваджено тіло Покійного на вічний спочинок. В. Н. П.
Григорій Бабин, секр.

АННА ТЕРПЛЯК, членка Т-ва Івана Франка 266 Відд. в Амстердамі, Н. Й., померла 8-го червня 1963 р. Покійна народилася 11-го листопада 1897 р. в с. Почапи, п. Золочів, Зах. Україна. Залишила в великому смутку мужа Петра, одну дочку і 2 синів замужних та 8 внуків. Похорон відбувся в вівторок, 11-го червня 1963 р. з кат. церкви св. о. Миколая при участи Родини і Союзовців на цвинтар св. о. Миколая. Вічна їй Пам'ять!
Василь Труфин, секр.

АНДРІЙ СТАСЮК, довголітній член 254 Відд. УНС в New Britain, Conn., помер 28. червня 1963 р. проживши 79 років життя. Походив з села Клекіт, Зах. Україна. До Союзу належав більше як сорок років. Полишив дружину Катерину. Похорон відбувся в понеділок, 1-го липня з місцевої Укр. Правос. Церкви на український цвинтар. В. Н. П.
В. Романишин, секр.

ЙОСИФ ОЛІЙНИК, довголітній член 5-го Відд. УНСоюзу в Асторії, Л. Ай., помер 30-го червня в Елмгойт шпиталі по короткій недузі на 68 році життя. Покійний походив зі села Сівки, п. Калуш. Бувши членом УНСоюзу від 1916 р. Полишив одну дочку. Похорон відбувся в середу, 3-го липня з церкви Чесного Хреста на Оливну гору. В. Н. П.
І. Сидор

Тарзан, ч. 5060. Копають тунель!

— Я випробував ці стіни, і вони є м'які, — сказав Тарзан. — Ми могли б викопати тунель.

— Це могло б вдатися, — гукнув Пол Фінч. — Коли б ми могли дістатися до джунглів, поки нас викриють.

І так чоловіки зачали свій проєкт, захочувані ентузіязмом можливости здобути волю!